

Partnerzy konferencji:

Instytut Historii, Politologii i Stosunków Międzynarodowych Narodowego Uniwersytetu Przykarpackiego imienia Wasyla Stefanyka
i Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego

Konferencja współfinansowana jest przez Ministerstwo Obrony Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej

<http://www.aon.edu.pl>

Al. Gen. Chruściela 103, 910 Warszawa

**Międzynarodowa Konferencja Naukowa
Instytutu Stosunków Międzynarodowych
Wydziału Bezpieczeństwa Narodowego
Akademii Obrony Narodowej**

28–29 maja 2015 roku

Miejsce: Biblioteka Główna AON (budynek 14)

Aula im. gen. Broni Józefa Kuropieski (sala 30)

**pt. Konsekwencje konfliktu zbrojnego na Ukrainie dla
bezpieczeństwa europejskiego w XXI wieku**

Zapraszamy na spotkanie ekspertów z Ukrainy, Polski oraz z uczelni Europy Środkowej. Dyskusja odbywać się będzie w następujących panelach tematycznych:

- konsekwencje konfliktu zbrojnego dla Polski, NATO i Unii Europejskiej
- konsekwencje konfliktu zbrojnego dla Ukrainy i Rosji
- debata oksfordzka studentów i doktorantów

Organizator konferencji:

Instytut Stosunków Międzynarodowych

Wydziału Bezpieczeństwa Narodowego

Akademii Obrony Narodowej

Partnerzy konferencji:

Instytut Historii, Politologii i Stosunków Międzynarodowych Narodowego Uniwersytetu Przykarpackiego imienia Wasyla Stefanyka
i Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego
Konferencja współfinansowana jest przez Ministerstwo Obrony Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej

PARTNERZY KONFERENCJI:

Instytut Historii, Politologii i Stosunków Międzynarodowych Narodowego Uniwersytetu
Przykarpackiego im. Wasyla Stefanyka w Iwano-Frankowsku
oraz Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego

PATRONAT HONOROWY:

Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Obrony Narodowej
dr hab. Robert Kupiecki

Patronat medialny: Nowa Europa Wschodnia

Patronaty: Fundacja Otwarty Dialog oraz Fundacja Współpracy Polsko-Ukraińskiej PAUCI

PROGRAM WSTĘPNY

27 maja

5.00 – przyjazd uczestników na Dworzec Zachodni – przejazd autokarem do AON

8.00–9.00- śniadanie dla zagranicznych gości (kasyno AON)

13.00–14.00 – obiad dla zagranicznych gości (kasyno AON)

18.00–19.00 – kolacja dla gości (kasyno AON)

Partnerzy konferencji:

Instytut Historii, Politologii i Stosunków Międzynarodowych Narodowego Uniwersytetu Przykarpackiego imienia Wasyla Stefanyka
i Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego
Konferencja współfinansowana jest przez Ministerstwo Obrony Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej

28 maja KONFERENCJA (sala im. Kuropieski, Biblioteka AON) – wstęp wolny

9.00–9.30 rejestracja uczestników

9.30–10.20 uroczyste otwarcie

- Rektor Akademii Obrony Narodowej – prof. dr hab. Dariusz Kozerawski
- Rektor Narodowego Uniwersytetu Przykarpackiego imienia Wasyla Stefanyka – prof. dr hab. Igor Tsependa
- Dyrektor Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego – Jan Malicki
- Dyrektor Instytutu Stosunków Międzynarodowych WBN Akademii Obrony Narodowej – płk. dr hab. Ryszard Niedźwiecki
- Podsekretarz Stanu MON – dr hab. Robert Kupiecki – wystąpienie wprowadzające

10.20–10.40 coffee break

10.40–13.30 **SESJA PLENARNA – KONSEKWENCJE KONFLIKTU ZBROJNEGO DLA BEZPIECZEŃSTWA EUROPEJSKIEGO** (sala im. Kuropieski, Biblioteka AON)

Moderator: dr hab. Agnieszka Legucka

Paneliści (wystąpienia po 10 minut i dyskusja)

- **Prof. dr hab. Tetiana Nagornyak**, *Relacje między państwem a społeczeństwem na Ukrainie przed i po Rewolucji Godności*
Uniwersytet w Winnicy
- **Prof. dr hab. Sergiy Troyan**, *Konflikt na Ukrainie w 2014 – 2015 latach w kontekście zniszczenia podstawowych zasad bezpieczeństwa międzynarodowego i prawa międzynarodowego*
Akademia Dyplomatyczna Ukrainy przy Ministerstwie Spraw Zagranicznych Ukrainy
- **Prof. dr hab. Igor Todorov**, *Brak odpowiedniej reakcji ze strony UE i NATO na pogwałcenie międzynarodowych ram prawnych bezpieczeństwa europejskiego w kontekście wydarzeń na Ukrainie*
Narodowy Uniwersytet w Użhorodzie
- **Prof. dr hab. Roman Bäcker**, *Ewolucja systemu politycznego Rosji po lutym 2014 roku*
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
- **Prof. dr hab. Ryszard Zięba**, *Kryzys ukraiński w świetle teorii realizmu politycznego*
Uniwersytet Warszawski
- **Prof. dr hab. Stanisław Bielen**, *Geopolityka Zachodu i Realpolitik Rosji – konsekwencje dla bezpieczeństwa międzynarodowego*
Uniwersytet Warszawski
- **Prof. dr hab. Marek Pietraś**, *Hybrydowość współczesnych konfliktów zbrojnych*
Uniwersytet Marii Skłodowskiej-Curie w Lublinie

13.35–14.15 Obiad – kasyno AON

Partnerzy konferencji:

Institut Historii, Politologii i Stosunków Międzynarodowych Narodowego Uniwersytetu Przykarpackiego imienia Wasyla Stefanyka
i Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego
Konferencja współfinansowana jest przez Ministerstwo Obrony Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej

**14.15–16.30 SESJE TEMATYCZNE – dla zaproszonych gości – open space –
coffee break**

**1. KONSEKWENCJE KONFLIKTU
ZBROJNEGO DLA POLSKI,
NATO I UNII EUROPEJSKIEJ**

(sala 115/blok 56 kino)

Moderator:

dr hab. Agata Włodkowska-Bagan

Prof. dr hab. Mykola Prymush
Prof. dr hab. Vasyl Klymonchuk
Dr hab. Arkadiusz Adamczyk
Dr hab. Patrycja Jakóbczyk-Adamczyk
Dr hab. Ivan Monolatii
Dr hab. Tomasz Stępniewski
Dr Oleg Bilous
PhD, Renáta Bzdilová
Dr Agnieszka Cianciara
Dr Igor Dotsiak
Dr Andrzej Dybczyński
Dr Marlena Drygiel
PhD, Gabriel Eštok
Dr Hubert Horbaczewski
Dr Jakub Olchowski
Dr Vasyl Ostiapiak
Dr Beata Piskorska
Dr Małgorzata Rzeszutko-Piotrowska
Dr Tetiana Slobodian
Dr Yuriy Temirov
Dr Marta Walak
Dr Jakub Wódka
Bartosz Kramek
Mgr Andrzej Klimczak
Mgr Michal Lebduška
Mgr Tetiana Smishko
Mgr Maciej Zasada
Michal Lebduška

**2. KONSEKWENCJE KONFLIKTU
ZBROJNEGO DLA UKRAINY I ROSJI**

(sala 114/ blok 56/kino)

Moderator:

dr Wiktor Ross

Prof. dr hab. Vasyl Marchuk
Prof. dr hab. Mykhajlo Nagornjak
Prof. dr hab. Ałła Kyrydon
Dr hab. Adam Bosiacki
Dr hab. Arkadiusz Czwołek
Dr hab. Mirosław Minkina
Dr hab. Jacek Regina-Zacharski
Dr hab. Józef Tymanowski
Dr hab. Andrzej Wierzbicki
Dr Alicja Curanović
Dr Petro Gavrylyshyn
Dr Beata Gałek
Dr Ihor Hurak
Dr Marta Jaroszewicz
Dr Szymon Kardaś
Dr Malina Kaszuba
Dr Tadeusz Krząstek
Dr Jurij Mateleshko
Dr Maciej Raś
Dr Andrzej Szabaciuk
Dr Kazimierz Wóycicki
Dyr. Jan Malicki
Mgr Julita Karwacka
Mgr Dariusz Materniak
Mgr Oleksii Polegkyi
Mgr Agnieszka Stec

**14.15–16.30 Sesja 3: Panel studencko-doktorancki/debata oksfordzka nt. Konflikt na
Ukrainie jako nowa odsłona zimnej wojny? – otwarty dla wszystkich**
(sala 211/blok 56/kino)

16.30-17.00 – coffee break

17.00–17.45. Podsumowanie paneli tematycznych (Sala Kuropieski/Biblioteka AON)

Partnerzy konferencji:

Institut Historii, Politologii i Stosunków Międzynarodowych Narodowego Uniwersytetu Przykarpackiego imienia Wasyla Stefanyka
i Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego
Konferencja współfinansowana jest przez Ministerstwo Obrony Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej

19.00 – uroczysta kolacja kasyno AON

29 maja

8.00–9.00 śniadanie

9.30 – wyjazd z Akademii Obrony Narodowej

10.00–13.00 zwiedzanie Warszawy – Centrum Nauki Kopernik

13.00-16.50 – czas wolny

16.50 – przejazd autokaru na Dworzec Zachodni

17.50 odjazd uczestników zagranicznych

Partnerzy konferencji:

Instytut Historii, Politologii i Stosunków Międzynarodowych Narodowego Uniwersytetu Przykarpackiego imienia Wasyla Stefanyka
i Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego
Konferencja współfinansowana jest przez Ministerstwo Obrony Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej

Komitet Naukowy

prof. dr hab. Dariusz Kozerawski
prof. dr hab. Igor Tsependa
prof. dr hab. Maciej Marszałek
prof. dr hab. Bogusław Pacek
dyrektor SEW Jan Malicki
dr hab. Robert Kupiecki
prof. dr hab. Andrzej Ciupiński
dr hab. Agnieszka Legucka
dr hab. Agata Włodkowska-Bagan
dr hab. Ryszard Niedźwiecki
dr hab. Jan Czaja
dr hab. Krzysztof Drabik
dr hab. Karolina Helnarska
dr hab. Stefan Korycki
dr hab. Ryszard Olszewski
dr hab. Andrzej Pieczywok
dr hab. Małgorzata Winiarczyk-
Kossakowska
dr Stanisław Maksimiec
dr Marta Gębska
dr Marek Żyła
dr Igor Hurak
dr Marta Walak
dr Tadeusz Kubaczyk
dr Piotr Lotarski
dr Henryk Binkowski
dr Agnieszka Bryc
dr Sławomir Piotrowski
dr Bartosz Rydliński
dr Piotr Kozłowski

Komitet Organizacyjny

dr hab. Agnieszka Legucka
dr hab. Robert Kupiecki
dr hab. Agata Włodkowska-Bagan
dr Marek Żyła
dr Stanisław Maksimiec
dr Ihor Hurak
dr Marta Walak
dr Marta Gębska
dr Sławomir Piotrowski
mgr Grzegorz Klein
mgr Marcin Urbański
mgr inż. Piotr Wierzbicki
mgr Sylwia Winiarska
mgr Mateusz Jaremczuk

Partnerzy konferencji:

Institut Historii, Politologii i Stosunków Międzynarodowych Narodowego Uniwersytetu Przykarpackiego imienia Wasyla Stefanyka
i Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego
Konferencja współfinansowana jest przez Ministerstwo Obrony Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej

PYTANIA DO DYSKUSJI W PANELACH TEMATYCZNYCH:

Szanowni Państwo,

Przyjęliśmy formułę spotkania eksperckiego, z nastawieniem na otwartą dyskusję. Nie przewidujemy dłuższych wystąpień i referatów. Poniżej przedstawiamy najważniejsze punkty do dyskusji, które przysłali Państwo w kartach zgłoszeniowych. Zastrzegamy sobie prawo do moderowania dyskusji, niezależnie od kolejności poniższych punktów.

PANEL 1. Konsekwencje konfliktu zbrojnego dla UE, NATO i dla Polski

Unia Europejska:

1. Czy Europa i państwa europejskie dysponują skutecznymi narzędziami obrony przed zagrożeniami z zakresu „wojen nowej generacji”?
2. Ewolucja ładu globalnego (polit., ekonom.) jako katalizator zmian w ładzie europejskim.
3. Procesy integracyjne i dezintegracyjne wewnątrz UE jako czynniki kształtujące bezpieczeństwo europejskie.
4. Czy nowe uwarunkowania bezpieczeństwa (powrót do metod realpolitik, tj. konflikt militarny, czy odnowiona zimna wojna Wschód - Zachód) są bezpośrednim wyzwaniem dla Unii Europejskiej, opartej na miękkich i postmodernistycznych metodach funkcjonowania w środowisku międzynarodowym?
5. Unia Europejska w obliczu konfliktu – wyrachowanie czy niekompetencja?
6. Jakie instrumenty stosuje Unia Europejska wobec konfliktu a Ukrainie, czy są one efektywne?
7. Instytucje unijne (Rada, Parlament) i państwa członkowskie wobec konfliktu na Ukrainie: w poszukiwaniu wspólnej strategii?
8. Jakie środki są wykorzystywane przez UE wobec Ukrainy?
9. Jaka jest efektywność działań UE wobec kryzysu ukraińskiego?
10. Jaki jest wpływ konfliktu zbrojnego na Ukrainie dla spójności UE i prowadzonej przez nią Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa?
11. Konsekwencje konfliktu ukraińsko-rosyjskiego dla WPZiB UE i procesu integracji europejskiej.
12. Unia Europejska wobec konfliktu na Ukrainie: test na „bez – silną” dyplomację w realistycznym świecie.
13. Europejska i transatlantycka przyszłość krajów Partnerstwa Wschodniego.

Partnerzy konferencji:

Institut Historii, Politologii i Stosunków Międzynarodowych Narodowego Uniwersytetu Przykarpackiego imienia Wasyla Stefanyka i Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego
Konferencja współfinansowana jest przez Ministerstwo Obrony Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej

14. Rola Partnerstwa Wschodniego w konstruowaniu relacji i stabilizacji w regionie.
15. Reakcja członków PW na konflikt rosyjsko-ukraiński.
16. Czy miękka polityka Unii Europejskiej (działania dyplomatyczne) oraz sankcje ekonomiczne są w stanie stawić czoła twardym metodom (militarnym) stosowanym przez Rosję na Ukrainie?
17. Stanowisko mocarstw europejskich (Francji, Niemiec, Wielkiej Brytanii) wobec konfliktu na Ukrainie.
18. Stanowisko poszczególnych państw członkowskich UE. Przypadek Hiszpanii wobec konfliktu zbrojnego na Ukrainie – uwarunkowania?
19. Політична та військова протидія ЄС ескалації конфлікту на Україні? Polityczny i wojskowy sprzeciw UE wobec eskalacji konfliktu na Ukrainie?
20. Наскільки Європа виявилася готовою протистояти російській інформаційній пропаганді? Jak długo Europa gotowa jest przeciwstawiać się rosyjskiej propagandzie prasowej?
21. Jakie konsekwencje swoich decyzji/niedecyzji wobec konfliktu na Ukrainie poniesie Zachód?

NATO:

1. Hybrydowość współczesnych konfliktów zbrojnych.
2. Jak dalece różnią się stanowiska Rosji i NATO w spojrzeniu na architekturę europejskiego bezpieczeństwa?
3. Główne problemy w relacjach Rosja – Zachód, w tym rywalizacja na obszarze poradzieckim.
4. Проблеми формування нової системи колективної безпеки в Європі. (Problemy ukształtowania nowego systemu bezpieczeństwa zbiorowego w Europie).
5. Руйнація міжнародно-правових засад європейської безпеки, відсутність адекватної реакції з боку ЄС та НАТО. (Pogwałcenie międzynarodowo-prawnych zasad europejskiego bezpieczeństwa, brak adekwatnej reakcji ze strony UE oraz NATO).
6. Czy imperializm Rosji jest wciąż realnym zagrożeniem dla bezpieczeństwa europejskiego?
7. Російська агресія проти України – нові виклики європейській безпеці. (Rosyjska agresja przeciw Ukrainie - nowe wyzwania dla europejskiego bezpieczeństwa).
8. Miejsce i rola Ukrainy w ładzie europejskim – państwo buforowe czy element któregoś z bloków?
9. W jaki sposób zmiana władzy w Rosji może wpłynąć na bezpieczeństwo europejskie i rosyjską politykę wobec Ukrainy (pozostałych państw poradzieckich)?

Partnerzy konferencji:

Institut Historii, Politologii i Stosunków Międzynarodowych Narodowego Uniwersytetu Przykarpackiego imienia Wasyla Stefanyka i Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego
Konferencja współfinansowana jest przez Ministerstwo Obrony Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej

10. Czy słusznym jest analizowanie konfliktu ukraińskiego przez pryzmat realizmu politycznego?
11. (Nie)asertywność NATO a prawdopodobieństwo rozprzestrzeniania konfliktu na Ukrainie.
12. Jak brak jednolitego stanowiska członków NATO ws. działań Federacji Rosyjskiej na Ukrainie może wpłynąć na spójność Sojuszu Północnoatlantyckiego?
13. Jakie są źródła braku spójności NATO?
14. Чи ЄС і НАТО використали всі мехізми для сприяння врегулюванню ситуації в Україні? Czy UE i NATO wykorzystały wszystkie mechanizmy pomocy w celu uregulowania sytuacji na Ukrainie?
15. Czy świat Zachodu jest w stanie obronić się przed ofensywą propagandową przeciwnika?
16. Czy i jak konflikt na Ukrainie zmienił oblicze wojen informacyjnych?
17. Zdolność odstraszania w konflikcie hybrydowym.
18. Jakie metody odstraszania mogą być skuteczne wobec narzędzi konfliktu, jakimi posługuje się Rosja?
19. Подальша стратегія НАТО стосовно військового конфлікту на Сході України? Dalsza strategia NATO odnośnie konfliktu militarnego na wschodniej Ukrainie?
20. Morze Czarne jako obszar „geostrategicznych tarć”.
21. Interesy energetyczne Turcji w kontekście konfliktu na Ukrainie.
22. Polityka Turcji a status mniejszości tatarskiej.
23. „Euroatlantyckość” vs. „prorosyjskość” Turcji w kontekście konfliktu na Ukrainie.
24. Bezpieczeństwo państw nadbałtyckich w obliczu konfliktu zbrojnego na Ukrainie.

Polska:

1. Demokratyzacja, integracja europejska i geopolityka jako paradygmaty polskiej polityki wschodniej determinują zaangażowanie RP w konflikt na Ukrainie.
2. Niemiętarodajne opinie polskiej dyplomacji a prawa geografii sakralnej i geopolityki Rosji (w świetle niefortunnej wypowiedzi ministra Radosława Sikorskiego).
3. Якою є роль Польщі у регулюванні конфлікту в Україні? Jaka jest rola Polski w uregulowaniu konfliktu na Ukrainie?
4. Zbieżność wypowiedzi ministra spraw zagranicznych RP z października 2014 roku ze stanowiskiem rosyjskich elit intelektualnych wobec Ukrainy i Polski wyrażonym w 1998 (sic!) roku.
5. Porozumienia mińskie w świetle polskiego MSZ.

Partnerzy konferencji:

Instytut Historii, Politologii i Stosunków Międzynarodowych Narodowego Uniwersytetu Przykarpackiego imienia Wasyla Stefanyka
i Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego
Konferencja współfinansowana jest przez Ministerstwo Obrony Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej

PANEL 2: Konsekwencje konfliktu zbrojnego dla Ukrainy i Rosji

Ukraina:

1. Geopolityczny kontekst kryzysu ukraińskiego.
2. Polska i Ukraina: nacjonalizm i geopolityka.
3. Jaki jest rzeczywisty kontekst i zasięg działań podejmowanych przeciw Ukrainie? Próba określenia teatru wojny.
4. Як військовий конфлікт впливає на реформи в Україні. Jak militarny konflikt wpływa na reformy na Ukrainie.
5. Siły Zbrojne jako kluczowy czynnik bezpieczeństwa Ukrainy.
6. Як військовий конфлікт вплине на майбутнє української армії. Jak konflikt militarny wpływa na przyszłość ukraińskiej armii?
7. Możliwości bojowe armii ukraińskiej (słabe wyszkolenie, niedoinwestowanie itp.).
8. Військові з АТО в парламенті – нове явище в українському політичному житті.
Wojskowi z ATO w parlamencie – nowe zjawisko w ukraińskim życiu politycznym.
9. Jak wpływ na procesy migracyjne w Europie Wschodniej może mieć konflikt rosyjsko-ukraiński?
10. Wpływ konfliktu ukraińsko-rosyjskiego na procesy migracyjne na obszarze poradzieckim.
11. Jaka jest rzeczywista skala bieżącego zagrożenia Ukraińców ze wschodniej Ukrainy i z Krymu?
12. Problem katastrofy humanitarnej w Donbasie (uchodźcy, pomoc rosyjska).
13. Problem narastającej rusofobii na Ukrainie.
14. Problem radykalizacji ukraińskiego ruchu narodowego i konsekwencje tego zjawiska dla sytuacji wewnętrznej na Ukrainie oraz jej kontaktów zewnętrznych.
15. Obecność Ukrainy w mediach Unii Europejskiej od chwili rozpoczęcia protestów na kijowskim Majdanie.
16. Czy w obliczu przedmiotowych różnic możliwe jest osiągnięcie konsensusu?
17. Jak sytuacja na wschodzie Ukrainy może wpłynąć na sytuację ukraińskich górników w Federacji Rosyjskiej?
18. Scenariusze rozwoju sytuacji bezpieczeństwa na wschodzie Ukrainy, konsekwencje polityczne, gospodarcze i demograficzne dla Ukrainy wynikające z wojny, perspektywy zbliżenia ukraińsko-rosyjskiego, perspektywy masowej migracji z Ukrainy.
19. Przyszłość republik ludowych Donieckiej i Ługańskiej (możliwe scenariusze).

Partnerzy konferencji:

Institut Historii, Politologii i Stosunków Międzynarodowych Narodowego Uniwersytetu Przykarpackiego imienia Wasyla Stefanyka
i Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego
Konferencja współfinansowana jest przez Ministerstwo Obrony Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej

Rosja:

1. Upadek idei Noworosji.
2. Wpływ konfliktu ukraińskiego na miejsce Rosji w łańdździe europejskim.
3. Stosunki NATO – Federacja Rosyjska w obliczu kryzysu na Ukrainie.
4. Przyczyny renesansu idei pełnoskalowych „wojen informacyjnych” w rosyjskiej myśli wojskowej po 2008 roku.
5. „Russkaja wiesna” na Ukrainie w rosyjskim przekazie propagandowym.
6. Jak wygląda praktyka rosyjskiej „wojen nowej generacji”, realizowanej na Ukrainie?
7. Białoruś wobec konfliktu rosyjsko-ukraińskiego.
8. Проблеми розвитку Чорноморського регіону. Problemy rozwoju czarnomorskiego regionu.
9. Nowa jakość aktywności wojskowej Federacji Rosyjskiej.
10. Чи санкції щодо Росії дали очікуваний ефект? Czy sankcje odnośnie Rosji dały oczekiwany rezultat?